

BARN I MEKLING

EN SYSTEMATISK OVERSIKT OM EFFEKTER AV Å INVOLVERE BARN I MEKLINGSSAMTALER

av Kristine Horseng Ludvigsen, Hege Kornør, Sølvi Biedilæ, Brynhildur Axelsdottir, Anne Andersen, Merete Grasmø og Gina Hægland

Tittel	Barn i mekling. En systematisk oversikt om effekter av å involvere barn i meklingsamtalen.
Institusjon	Regionsenter for barn og unges psykiske helse, Helseregion Øst og Sør (RBUP)
Ansvarlig	Arild Bjørndal, Direktør
Prosjekt-gruppe	Kristine Horseng Ludvigsen, Prosjektleder Hege Kornør Sølvi Biedilæ Brynhildur Axelsdottir Anne Andersen Merete Grasmø Gina Hægland Ingvild Barbara Follestad
Antall sider	28 sider (inklusive vedlegg)
Oppdragsgiver	Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet
Sitering	Ludvigsen, K.H., Kornør, H., Biedilæ, S., Axelsdottir, B., Andersen, A., Grasmø, M., & Hægland, G. (2016). <i>Barn i mekling. En systematisk oversikt om effekter av å involvere barn i meklingsamtalen</i> . Oslo: Regionsenter for barn og unges psykiske helse, Helseregion Øst og Sør (RBUP)
	RBUP utvikler og driver utdanning, forskning, fagutvikling og informasjonsvirksomhet om barn og unges psykiske helse. Stiftelsen ble opprettet av Sosial- og Helsedepartementet, nå Helse- og Omsorgsdepartementet (HOD), i 1998. Vårt mål er å bidra til å utvikle, kvalitetssikre og forvalte kunnskap og kompetanse på alle sentrale områder i arbeid med barn og unges psykiske helse. Hensikten er at hjelp og tjenester skal bli bedre. Oppgavene utføres i et tverrfaglig perspektiv. RBUP vil bidra til tverretattlig samarbeid mellom tjenesteytere i 1. og 2. linjetjenesten, samt andre kompetansesentre som universiteter, høyskoler og andre relevante instanser. RBUP bidrar til rekrutteringen av personell til psykisk helsevern for barn og unge, styrker psykisk helsearbeid for barn og unge i kommunene, og bidrar til å styrke andre fagfelt av betydning for barn og ungdoms psykiske helse.

1. SAMMENDRAG

Hensikten med denne systematiske oversikten er å besvare følgende problemstilling: Hva er effekten av å involvere barn i mekling? Vi søkte systematisk etter forskningslitteratur i internasjonale elektroniske databaser og gikk gjennom referanselistene til de inkluderte studiene. Vi valgte ut litteratur i henhold til forhåndsbestemte inklusjons- og eksklusjonskriterier, og vurderte risiko for skjevheter i de inkluderte studiene.

Vi inkluderte åtte publikasjoner fra to studier. Én av studiene var en randomisert kontrollert studie som ble utført i perioden 2009-2012 i USA. Den andre studien av en ikke-randomisert kontrollert studie som ble utført i perioden 2004-2005 i Australia. Ikke-RCT'en fra Australia var den eneste studien som rapporterte effekter på vårt hovedutfall. Her ble barnas velvære og psykososiale problemer målt med den sammenlagte skalaen Totale vansker og delskalaen Emosjonelle symptomer fra det foreldreutfylte spørreskjemaet Strengths and Difficulties Questionnaire (SDQ). På grunn av for få inkluderte studier kunne vi ikke gjøre metaanalyse. Risiko for skjevheter var høy i begge de inkluderte studiene.

Denne oppsummeringen har vist at det er usikkert om det å involvere barn i mekling har noen effekt på barnets velvære og psykososiale problemer. Det er også usikkert om det å involvere barn i mekling har noen effekt på konfliktnivå og samarbeidsevne hos foreldre, avtale mellom foreldre og om saken havner i retten.

2. FORORD

På oppdrag fra Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet jobber RBUP Øst og Sør i perioden høsten 2015 til ut året 2016 med å utvikle en veileder for samtaler med barn i familievernnet. Denne systematiske oversikten er et ledd i dette arbeidet. Bakgrunnen for den systematiske oversikten er at tidligere kunnskapsoppsummeringer på samme område ikke innfridde metodiske krav til en systematisk oversikt. Transparente systematiske litteratursøk, beskrivelse av inkluderte studier, kvalitetsvurdering og syntese av de inkluderte studiene er metodiske elementer som skal inngå i systematiske oversikter.

3. RASJONALE

Foreldre med barn under 16 år som ønsker å skille lag må møte til 1 time obligatorisk meklingsamtale. Formålet med meklingsamtalen er å komme frem til en skriftlig enighet ved samlivsbrudd hvor foreldre avtaler foreldreansvar, samværsordning og hvor barnet skal bo. Meklingen gis ved familievernkontor eller av godkjente eksterne meklere. Det er uenighet både i praksisfeltet og i faglitteraturen om det er til barnets beste og til fordel for prosessen at barnet involveres i meklingsamtalen. På tross av at vi vet lite om hvordan det påvirker barna å bli involvert i meklingsamtalen har andelen meklingsaker hvor barna har deltatt ifølge Bufdir økt fra 2 % i 2010 til 7 % i 2014.

Hensikten med denne systematiske oversikten er å besvare følgende problemstilling: *Hva er effekten av å involvere barn i meklingsamtaler?*

4. METODE

3.1. INKLUSJONSKRITERIER

Populasjon:	Barn i alderen 0-16 med foreldre som er i ferd med å gå fra hverandre eller som har gått fra hverandre og skal reforhandle samværsavtale.
Tiltak:	Mekling hvor barnet er involvert, enten i fellessamtale med foreldrene eller i enesamtale med mekler, eller begge deler.
Sammenlikning:	Mekling hvor barnet ikke er involvert på noen måte. Det er også aktuelt å inkludere studier som sammenlikner ulike måter å involvere barna på.
Hovedutfall:	Barnets velvære og psykososiale problemer på kort og lang sikt, barnas opplevelse av å bli hørt.
Sekundærutfall:	Konfliktnivå og samarbeidsevne hos foreldre, avtale mellom foreldrene, rettsak, brudd i meklingsamtalen/dropout, barnas kompetanse som informanter.
Studiedesign:	Systematiske oversikter, randomiserte kontrollerte studier, ikke-randomiserte kontrollerte studier, avbrutte tidsserier med minimum tre før- og ettermålinger.

3.2. LITTERATURUTVELGELSE

Vi søkte systematisk etter dokumentasjon på effekt av involvering av barn i meklingsamtalen i april 2016 (Vedlegg A). I tillegg gikk vi gjennom referanselister i inkluderte publikasjoner og relevant bakgrunns litteratur for å identifisere eventuelle publikasjoner som ikke ble fanget opp av litteratursøket. To personer vurderte alle titler, abstracts og publikasjoner i fulltekst, uavhengige av hverandre. Vi løste uenighet om inklusjon gjennom diskusjon eller involvering av en tredje part.

3.3. ANALYSER OG KVALITETSVURDERING

Vi la alle data inn i Review Manager 5.3. Det var ikke mulig å gjøre metaanalyser som først planlagt på grunn av få inkluderte studier. Vi presenterer derfor resultater fra én studie av gangen. For å

vurdere risiko for skjevheter i de inkluderte studiene brukte vi Cochrane Risk of Bias Tool. Vi brukte GRADE (Grading of Recommendations, Assessment, Development and Evaluation) for å vurdere hvilken tillit vi har til at effektestimater ligger nær den sanne effekten. GRADE definerer kvaliteten på dokumentasjonen slik:

Høy kvalitet: Vi har stor tillit til at effektestimater ligger nær den sanne effekten.

Middels kvalitet: Vi har middels tillit til effektestimater: Det ligger sannsynligvis nær den sanne effekten, men det er også en mulighet for at den kan være forskjellig.

Lav kvalitet: Vi har begrenset tillit til effektestimater: Den sanne effekten kan være vesentlig ulik effektestimater.

Svært lav kvalitet: Vi har svært liten tillit til at effektestimater ligger nær den sanne effekten

5. RESULTATER

Vi inkluderte åtte publikasjoner fra to studier (Vedlegg B).

Den ene studien var et randomisert kontrollert forsøk (RCT), mens den andre var ikke-randomisert.

Den ikke-randomiserte kontrollerte studien ble utført i Australia i perioden 2004-2005. Familiene som deltok hadde sammenlagt 364 barn og 193 av disse barna deltok i studien. Studien har publisert resultater 3 måneder, 12 måneder og 4 år etter endt mekling. RCT'en var fra USA og ble utført i perioden 2009-2012. 76 familier deltok i studien. Det er ukjent hvor mange barn familiene hadde totalt. 35 familier (46 %) hadde barn i skolealder/ungdom. 41 familier (54 %) hadde barn i spe/småbarnsalder.

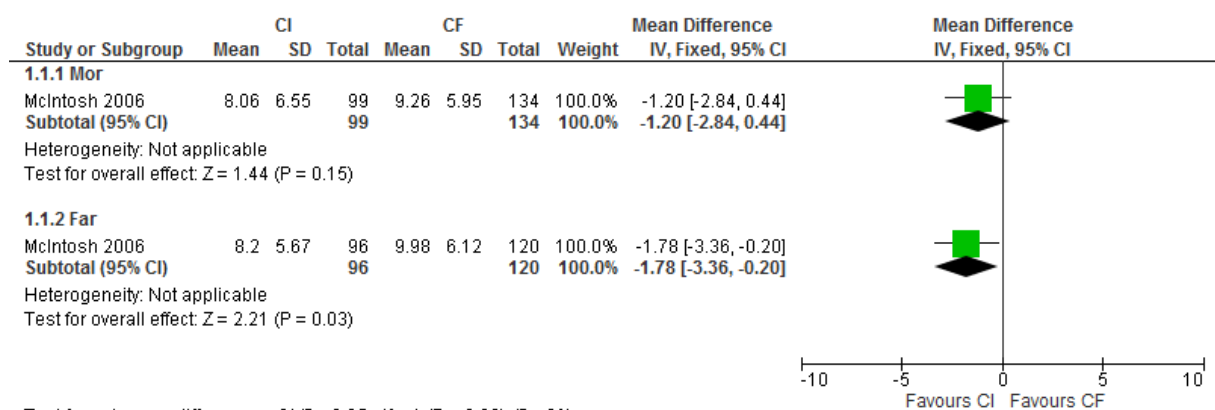
I begge studiene sammenliknet forskerne involvering av barnet i meklingsamtalen (child-inclusive mediation; CI) med barnefokusert mekling (child-focused meditation; CF) hvor barnet ikke er direkte involvert i samtalen (Vedlegg C).

Det var kun én av de to inkluderte studiene som rapporterte effekter på hovedutfall. Barnets velvære og psykososiale problemer ble målt med den sammenlagte skalaen Totale vansker og delskalaen Emosjonelle symptomer fra det foreldreutfylte spørreskjemaet Strengths and Difficulties Questionnaire (SDQ). Totale vansker kan ha en skåre på 0-40 og Emosjonelle symptomer kan ha en skåre på 0-10.

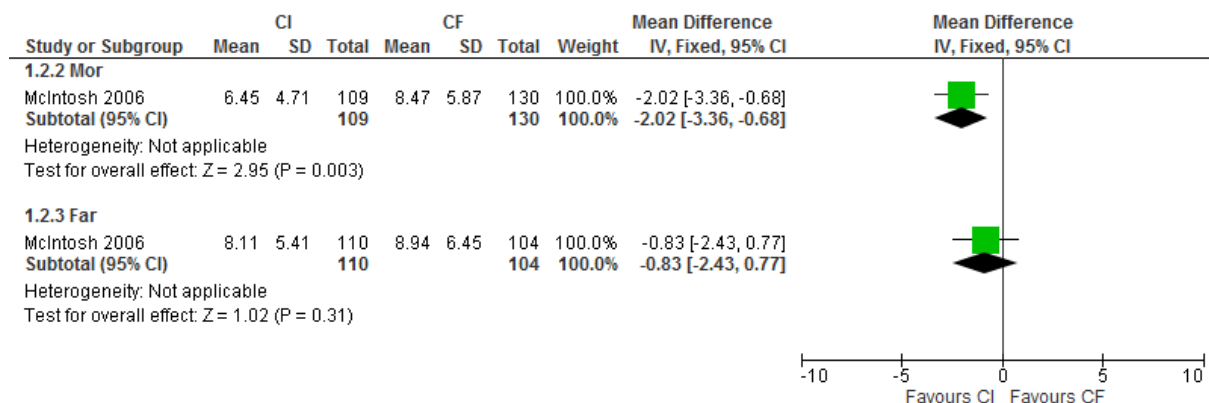
Studiene hadde høy risiko for skjevheter på grunn av metodiske mangler (Vedlegg D).

4.1. EFFEKT AV Å INVOLVERE BARN I MEKLING (HOVEDUTFALL)

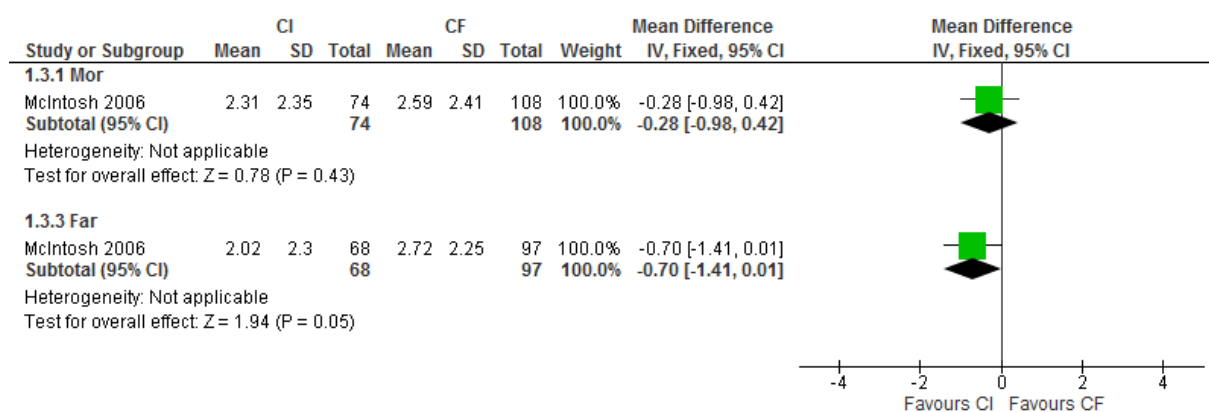
Figur 1. Totale vansker 3 mnd etter mekling

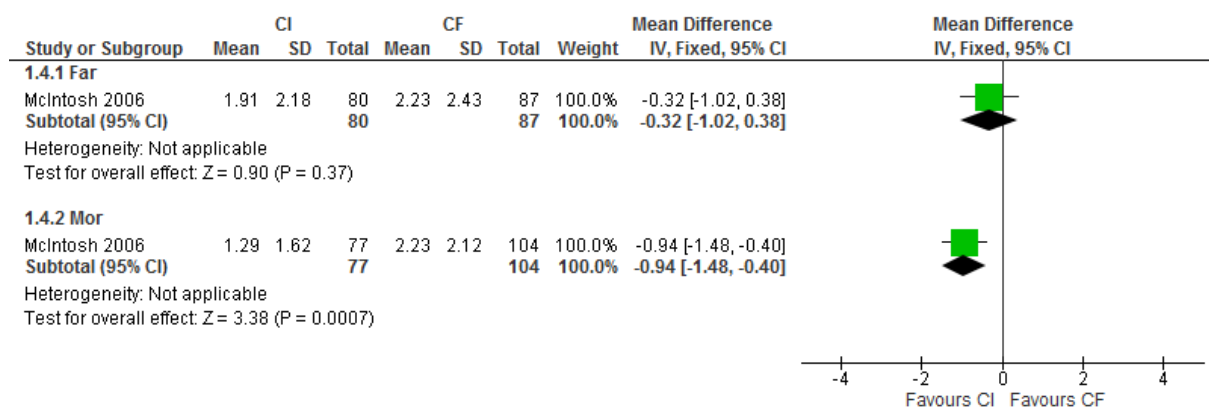
Figur 2. Totale vansker 12 mnd etter mekling

Figur 3. Emosjonelle symptomer 3 mnd etter mekling

Figur 4. Emosjonelle symptomer 12 mnd etter mekling

Se Vedlegg F for effekter på sekundærutfall.

4.2. GRADE-TABELLER (HOVEDUTFALL)

Effekter etter 3 måneder			
Utfall	Relativ effekt (95% KI)	Antall deltakere (studier)	Tillit til resultatet (GRADE)
Totale vansker rapportert av mødre	Gjennomsnittlig skåre var 1,2 lavere (2,84 lavere til 0,44 høyere) ved å inkludere barn enn ved å ikke inkludere barn.	233 (1 observasjonsstudie)	⊕○○○ SVÆRT LAV ^{1,2}
Totale vansker rapportert av fedre	Gjennomsnittlig skåre var 1,78 lavere (3,36 til 0,2 lavere) ved å inkludere barn enn ved å ikke inkludere barn.	216 (1 observasjonsstudie)	⊕○○○ SVÆRT LAV ¹
Emosjonelle symptomer rapportert av mødre	Gjennomsnittlig skåre var 0,28 lavere (0,98 lavere til 0,42 høyere) ved å inkludere barn enn ved å ikke inkludere barn.	182 (1 observasjonsstudie)	⊕○○○ SVÆRT LAV ^{1,2}
Emosjonelle symptomer rapportert av fedre	Gjennomsnittlig skåre var 0,7 lavere (1,41 lavere til 0,01 høyere) ved å inkludere barn enn ved å ikke inkludere barn.	165 (1 observasjonsstudie)	⊕○○○ SVÆRT LAV ^{1,2}
Effekter etter 12 måneder			
Totale vansker rapportert av mødre	Gjennomsnittlig skåre var 2,02 lavere (3,36 til 0,68 lavere) ved å inkludere barn enn ved å ikke inkludere barn.	239 (1 observasjonsstudie)	⊕○○○ SVÆRT LAV ¹
Totale vansker rapportert av fedre	Gjennomsnittlig skåre var 0,83 lavere (2,43 lavere til 0,77 høyere) ved å inkludere barn enn ved å ikke inkludere barn.	214 (1 observasjonsstudie)	⊕○○○ SVÆRT LAV ^{1,2}
Emosjonelle symptomer rapportert av mødre	Gjennomsnittlig skåre var 0,94 lavere (1,48 til 0,4 lavere) ved å inkludere barn enn ved å ikke inkludere barn.	181 (1 observasjonsstudie)	⊕○○○ SVÆRT LAV ¹
Emosjonelle symptomer rapportert av fedre	Gjennomsnittlig skåre var 0,32 lavere (1,02 lavere til 0,38 høyere) ved å inkludere barn enn ved å ikke inkludere barn.	167 (1 observasjonsstudie)	⊕○○○ SVÆRT LAV ^{1,2}
KI: Konfidensintervall ¹ Ikke RCT, ingen blinding, frafallsskjevhet ² Konfidensintervallet omfatter både negativ og positiv forskjell			

Se Vedlegg G for GRADE-vurdering av sekundærutfall.

6. KONKLUSJON

Vår tillitt til resultatene i de inkluderte studiene er svært lav på grunn av manglende rapportering og behandling av frafallsskjevhet og svakheter ved studiedesign. På grunn av at vi ikke kan ha tillitt til resultatene er det usikkert om det å involvere barn i mekling har noen effekt på barnets velvære og psykososiale problemer. Det er også usikkert om det å involvere barn i mekling har noen effekt på konfliktnivå og samarbeidsevne mellom foreldre, om avtale inngås og om saken går videre til retten.

7. VEDLEGG A. DATABASER OG SØKESTRATEGI

DATABASER

Campbell Library
PsycINFO (Ovid)
Web of Science
Social Care Online
Social Services Abstracts (ProQuest)
Oria-BIBSYS
Norart
NORA
Forskningdatabasen.dk
Swepub

Vi har i tillegg identifisert alle relevante retningslinjer på feltet.

SØKESTRATEGI

CAMPBELL LIBRARY

26. april 2016

mediation* in all text and (parent* OR interparent* OR marital* OR custody* OR divorc* OR separat*) in all text and (child* OR kid OR kids* OR minors* OR juvenil* OR adoles* OR youth* OR youngster* OR teen* OR preteen* OR midteen* OR preschool* OR boy OR boys* OR girl* OR under 18* OR under eighteen* OR underag* OR under-ag* OR infan* OR baby* OR babies* OR toddler*) in all text

Antall treff: 39

PSYCINFO OVID

26. april 2016

#	Searches	Results
1	mediation/	3984
2	(mediation adj5 (parent* or interparent* or marital* or custody or divorc* or separation or separated)).tw. 1271	
3	((conflict* or dispute*) adj2 resolution*).tw.	7044
4	1 or 2 or 3	10983
5	exp parents/	78457
6	parent*.tw.	226790
7	interparent*.tw.	1124
8	exp marital separation/	8389
9	(divorc* or separation or separated or marital*).tw.	86696
10	child custody/ or child visitation/ or joint custody/	2999
11	custody*.tw.	5240
12	5 or 6 or 7 or 8 or 9 or 10 or 11	322570
13	(childhood birth 12 yrs or adolescence 13 17 yrs).ag.	661983
14	(child* or kid or kids* or minors* or juvenil* or adoles* or youth* or youngster* or teen* or preteen* or midteen* or preschool* or boy or boys* or girl* or under 18* or under eighteen* or underag* or under-ag* or infan* or baby* or babies* or toddler*).ti,ab,id,hw,jw.	862857
15	13 or 14	1020642
16	4 and 12 and 15	2011
17	(empirical study or "literature review" or meta analysis or quantitative study or "systematic review" or treatment outcome clinical trial).md.	2107132
18	exp treatment/	648764
19	(control* or random* or placebo* or double-blind*).ti,ab.	649028
20	metaanaly*.ti,sh.	69
21	meta-analy*.ti,sh.	13789
22	cochrane*.ti.	157

23 (review or overview).ti.	135988
24 meta analysis/	3784
25 (review adj2 literature).ti.	3631
26 (synthes* adj3 (literature* or research or studies or data)).ti.	672
27 pooled analys*.ti,ab.	549
28 ((data adj2 pool*) and studies).ti,ab.	767
29 ((hand or manual* or database* or computer* or electronic*) adj2 search*).ti,ab.	6880
30 ((electronic* or bibliographic*) adj2 (database* or data base*)).ti,ab.	3213
31 17 or 18 or 19 or 20 or 21 or 22 or 23 or 24 or 25 or 26 or 27 or 28 or 29 or 30	2667345
32 (comment reply or editorial or letter or "review book" or "review media" or "review software other").dt.	283736
33 (electronic collection or encyclopedia).pt.	44166
34 32 or 33	285780
35 31 not 34	2515725
36 16 and 35	1452

WEB OF SCIENCE

26. april 2016

Search History: Web of Science™ Core Collection

- # 4 **897** #3 AND #2 AND #1
Indexes=SCI-EXPANDED, SSCI, A&HCI, CPCI-S, CPCI-SSH, ESCI
Timespan=All years
- # 3 **2,066,927** TS=(child* OR kid OR kids* OR minors* OR juvenil* OR adoles* OR youth* OR youngster* OR teen* OR preteen* OR midteen* OR preschool* OR boy OR boys* OR girl* OR "under 18*" OR "under eighteen*" OR underag* OR "under-ag*" OR infan* OR baby* OR babies* OR toddler*)
Indexes=SCI-EXPANDED, SSCI, A&HCI, CPCI-S, CPCI-SSH, ESCI
Timespan=All years
- # 2 **1,526,298** TS=(parent* OR interparent* OR divorc* OR separation OR separated OR marital* OR custody)
Indexes=SCI-EXPANDED, SSCI, A&HCI, CPCI-S, CPCI-SSH, ESCI
Timespan=All years
- # 1 **11,515** **TOPIC:** (mediation NEAR/5 (parent* or interparent* or marital* or custody or divorc* or separation or separated)) OR **TOPIC:** ((conflict* or dispute*) NEAR/2 resolution*)
Indexes=SCI-EXPANDED, SSCI, A&HCI, CPCI-S, CPCI-SSH, ESCI
Timespan=All years

SOCIAL CARE ONLINE

26. april 2016

- [- SubjectTerms:"mediation" including narrower terms
- OR AllFields:"mediation"
- OR AllFields:'conflict* and resolution'
- OR AllFields:'dispute* and resolution']
- AND [- SubjectTerms:"children" including narrower terms
- OR SubjectTerms:"young people" including this term only
- OR SubjectTerms:"adolescent boys" including this term only
- OR SubjectTerms:"adolescent girls" including this term only
- OR AllFields:"children"
- OR AllFields:'adolesc*']
- AND [- SubjectTerms:"parents" including narrower terms
- OR SubjectTerms:"marriage breakdown" including this term only
- OR SubjectTerms:"divorce" including this term only
- OR SubjectTerms:"child custody" including narrower terms
- OR AllFields:"parents"
- OR AllFields:'interparents'
- OR AllFields:"divorce"]

- OR AllFields:'separation'
- OR AllFields:'separated'
- OR AllFields:'custody'
- OR AllFields:'marital']

Antall treff: 411

SOCIAL SERVICES ABSTRACTS (PROQUEST)

26. april 2016

(SU.EXACT("Mediation")) OR AB(mediation N/5 (parent* OR interparent* OR marital* OR custody OR divorc* OR separation OR separated)) OR TI(mediation N/5 (parent* OR interparent* OR marital* OR custody OR divorc* OR separation OR separated)) OR AB(resolution* N/2 (conflict* OR dispute*)) OR TI(resolution* N/2 (conflict* OR dispute*)) AND (SU.EXACT("Fathers" OR "Mothers" OR "Parents" OR "Single Fathers" OR "Single Mothers" OR "Divorce" OR "Marital Disruption" OR "Child Custody")) OR AB(parent* OR interparent* OR divorc* OR separation OR separated OR marital* OR custody*) OR TI(parent* OR interparent* OR divorc* OR separation OR separated OR marital* OR custody*)) AND (SU.EXACT("Adolescents" OR "Children" OR "Infants" OR "Preschool Children") OR AB(child* OR kid OR kids* OR minors* OR juvenil* OR adoles* OR youth* OR youngster* OR teen* OR preteen* OR midteen* OR preschool* OR boy OR boys* OR girl* OR "under 18*" OR "under eighteen*" OR underag* OR "under-ag*" OR infan* OR baby* OR babies* OR toddler*)) OR TI(child* OR kid OR kids* OR minors* OR juvenil* OR adoles* OR youth* OR youngster* OR teen* OR preteen* OR midteen* OR preschool* OR boy OR boys* OR girl* OR "under 18*" OR "under eighteen*" OR underag* OR "under-ag*" OR infan* OR baby* OR babies* OR toddler*))

Antall treff: 224

ORIA- BIBSYS

26. april 2016

((mekl* OR megl*) AND (barn* OR ung* OR foreldre* OR familie* OR samliv* OR skil* OR separ* OR ekteskap*)) OR foreldremekl* OR foreldremegl* OR skilsmisseme*)

Avgrenset til: toppnivå: **Materiale fra bibliotekatalogen**

Antall treff: 140

NORART

26. april 2016

((mekl* OR megl*) AND (barn* OR ung* OR foreldre* OR familie* OR samliv* OR skil* OR separ* OR ekteskap*)) OR foreldremekl* OR foreldremegl* OR skilsmisseme*)

48 treff

FORSKNINGSDATABASEN.DK

26. april 2016

(mægl* AND (børn* OR ung OR forældre* OR familie* OR samliv* OR skil* OR separ* OR ægteskab*))

Antall treff: 8

Forældremægl* = 0 treff

skilsmissemægl* = 0 treff

mediation*

Antall treff: 1

SWEPUB

26. april 2016

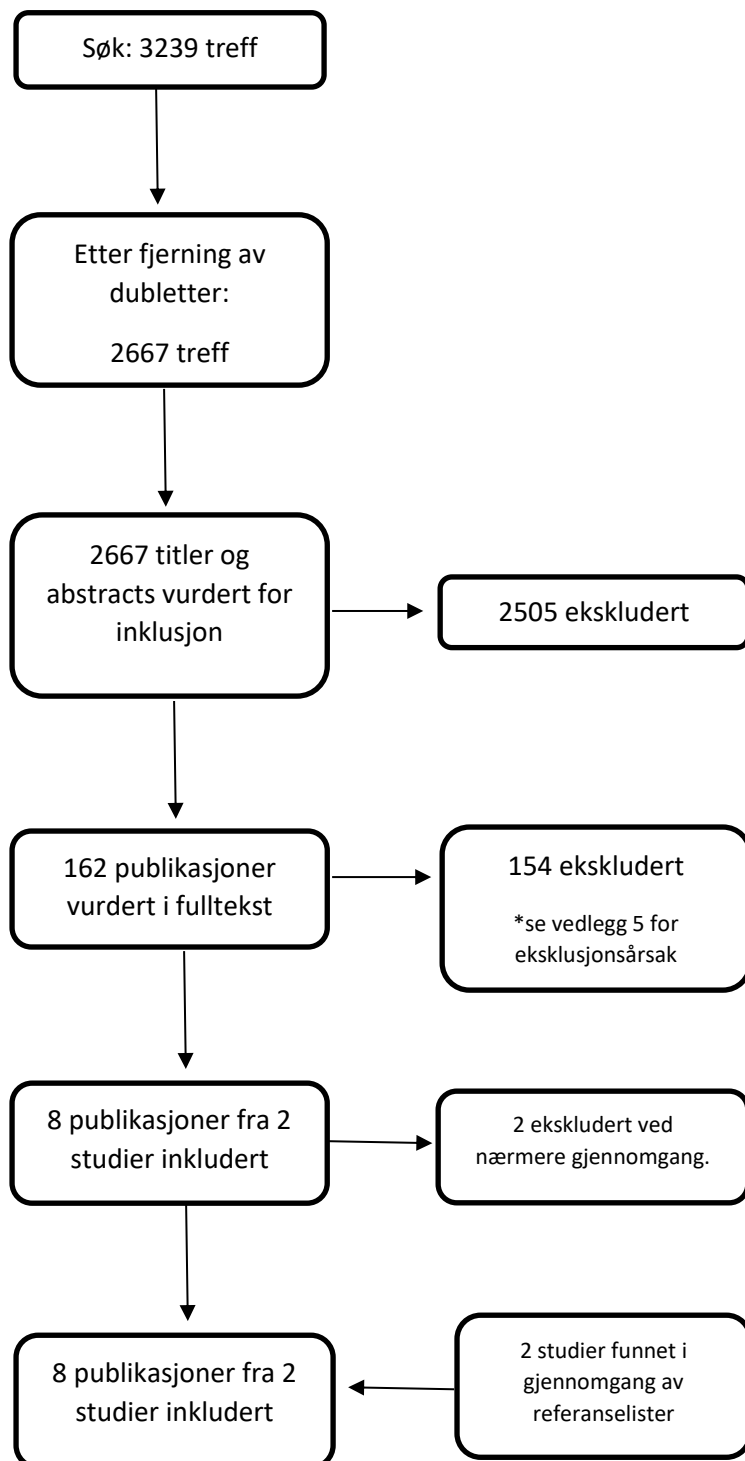
samarbetssamtal* OR föräldramedling*

4 treff

medling* AND (barn* OR ung* OR föräld* OR familj* OR samlev* OR skil* OR separ* OR äktenskap*)

6 treff

8. VEDLEGG B. FLYTDIAGRAM

9. VEDLEGG C. BESKRIVELSE AV INKLUDERTE STUDIER

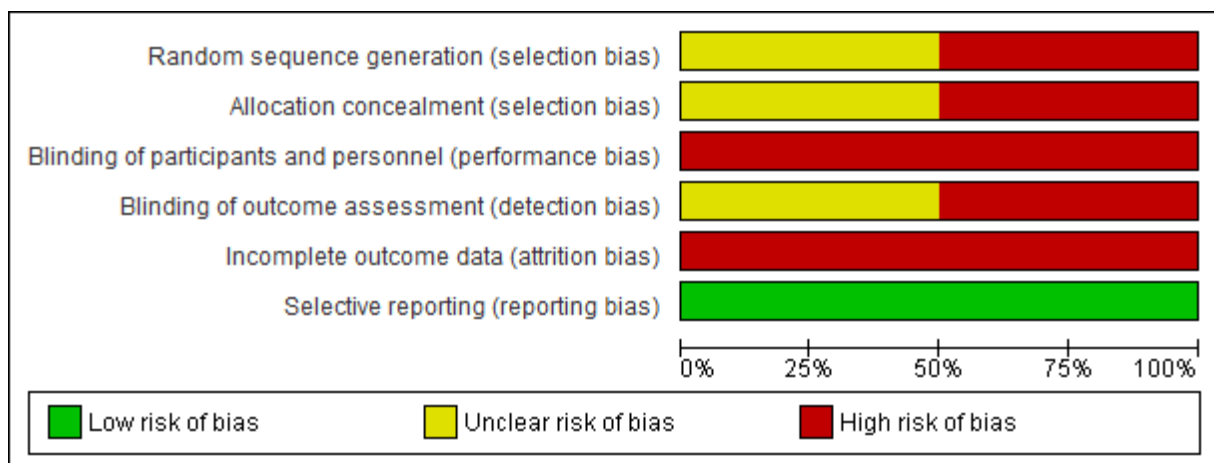
Førsteforfatter/ Land	Ballard 2013, USA
Studiedesign	Randomisert kontrollert studie
Populasjon	Til sammen 69 familier deltok i studien, hvorav 13 fikk barneinkluderende mekling (CI), 34 fikk barnefokuset mekling (CF) og 22 fikk ordinær mekling. Foreldrepårene skulle reforhandle avtale eller gå fra hverandre. 35 familier (46 %) hadde barn i skolealder/ungdom. 41 familier (54 %) hadde barn i spe/småbarnsalder. Antall barn og kjønn er ukjent. Mødrene var i gjennomsnitt 31,48 år og fedrene var 34 år. De hadde i gjennomsnitt 12,9 og 13,2 års utdanning og forholdene hadde vart i gjennomsnittlig 8 år. Setting: Familiene har blitt videreført av to dommere til Indiana University Maurer School of Law, Viola J. Taliaferro Family and Children Mediation Clinic.
Barn inkludert i mekling (CI)	Barnesamtalerne (child-consultants) snakket med hver av foreldrene i 20-30 minutter før de snakket med barnet for å danne seg et bilde av barnets utviklingsnivå, barnets forståelse av samlivsbruddet og barnets styrker/utfordringer. I intervjuet med barnet (enesamtale) er barnesamtaleren opptatt av å få tak i tilknytningen barnet har til hver av sine foreldre, hvilke styrker barnet har, hva som oppleves som utfordrende for barnet, barnets utviklingsbehov og hvilke preferanser barnet har i forhold til samlivsbruddet, om de har noen. Barnet ble opplyst om at det er de som bestemmer hva barnesamtaleren skal fortelle foreldrene (bortsett fra info om barnets helse og sikkerhet). Samtalen ble tilpasset barnets utviklingsnivå gjennom for eksempel lek med dukkehus, tegning og å lage familietre. Barnesamtaler og mekler møttes på forhånd før alle samtaler i både CF og CI-gruppene for å briefe hverandre om eventuelle vanskelige temaer i familien og for å planlegge tilbakemelding til foreldrene. Tilbakemeldingen til foreldrene i CI-gruppen ble enten gjort med begge foreldrene tilstede eller separat ved behov. Barnesamtaleren formulerte etter samtalen (uklart om skriftlig og/eller muntlig) en tilbakemelding til foreldrene som ble presentert for dem før meklingsamtalen. Selve intervjuet med barnet varte i 30-45 minutter. Hvis familien har mer enn ett barn snakket barnesamtaleren med dem én og én.
Hvem ga intervensjonen	12 psykologer og 2 ansatte ved Psykologisk fakultet ved Universitet i Indiana. Alle hadde gjennomgått forberedende workshops og tar i tillegg kurs hvor de får veiledning og videre faglig oppfølging. Én eller to barnesamtalere deltar i meklingsamtalene sammen med meklere (11 saker hadde to barnesamtalere og to saker hadde én barnesamtaler). Barnesamtaleren og mekleren jobbet sammen med foreldrene for å komme til enighet.
Barnefokuset mekling (CF)	Barnet deltar ikke aktivt i meklingen, men mekler «bringer barnet inn i rommet» ved å spørre foreldrene om hva barnet liker, hvordan en typisk dag ser ut for barnet og hva de ønsker at barna skal tenke rundt samlivsbruddet 20 år fra nåværende tidspunkt. Foreldrene får ikke direkte tilbakemelding fra barnet som i CI, men gis generell informasjon om hvordan et samlivsbrudd kan påvirke barnet. Fokus for samtalen vil ofte være å redusere konflikt mellom foreldrene, tilpasse avtalen til barnets utviklingsnivå, gjøre seg emosjonelt tilgjengelig for barnet og holde barnet utenfor konflikter som oppstår som følge av samlivsbruddet.
Hvem ga intervensjonen	42 jusstudenter og én ansatt ved det Juridiske fakultet ved Universitet i Indiana. Alle hadde gjennomgått 40-timers kurs på forhånd og var registrerte Domestic Relations Mediators i Indiana. Meklerne tar i tillegg kurs hvor samtalerne deres blir gjennomgått, veiledet og godkjent. To meklere deltar i hver samtale. Én av disse to har praktisert mekling i minst ett semester. Én eller to barnesamtalere deltar i meklingsamtalene i CF-gruppene (23 saker hadde to og 11 hadde én barnesamtaler). Barnesamtaleren og mekleren jobber sammen med foreldrene for å komme til enighet.
Ordinær mekling	Mekling uten spesifikt fokus på barnet eller involvering av barnet.
Utfall	Hvorvidt avtale ble inngått
Merknad	Studien inneholder 3 publikasjoner Ballard (2013) ¹ , Rudd (2015) og Ballard (2013b). Vi har kun brukt sammenlikningen CI versus CF i kunnskapsoppsummeringen fordi CF er mer likt norsk praksis enn ordinær mekling.

¹ Hovedpublikasjon

Førsteforfatter/ Land	McIntosh 2006, Australia
Studiedesign	Ikke-randomisert kontrollert studie
Populajon	Til sammen deltok 181 familier i studien hvorav 70 fikk barneinkludert mekling (CI) og 111 fikk barnefokuset mekling (CF). Familiene hadde totalt 364 barn, 224 barn i CF og 140 barn i CI. 193 av barna i alderen 5-16 år deltok i studien. Gjennomsnittsalder for barna i CF var 8,6 år og gjennomsnittsalder for barna i CI var 9,8 år. Mødrene var i CF i gjennomsnitt 38 år, 40 % hadde høyere utdanning og 53 % hadde lav inntekt (\$0-22,000). Fedrene i CF var i gjennomsnitt 39 år, 35 % hadde høyere utdanning og 17 % hadde lav inntekt. Mødrene i CI var i gjennomsnitt 39 år, 43 % hadde høyere utdanning og 51 % hadde lav inntekt. Fedrene i CI var i gjennomsnitt 42 år, 40 % av fedrene i CI hadde høyere utdanning og 17 % hadde lav inntekt. 41 % av foreldrene var andregenerasjons Australiere. Setting: Relationship Australia services (Canberra, Melbourne eller Adelaide).
Barn inkludert i mekling (CI)	Mekler var i samtale med barnet (5-16 år) opptatt av barnets opplevelse av samlivsbruddet. Mekler snakker med barnet (enesamtale) før meklingsamtalene med foreldre. Formålet er å kunne bringe barnets perspektiv inn i meklingen for å kunne bidra til at foreldrene lykkes i å ivareta barnets behov i inngåelse av avtale etter samlivsbruddet. I gjennomsnitt brukte meklerne 6,2 timer med begge foreldre og 1,5 timer med barna. Sammenlagt deltok foreldrene i 8 samtaler.
Barnefokuset mekling (CF)	Mekler tilrettelegger for refleksjon rundt hva som er det beste for barnet etter samlivsbruddet uten å intervjuer eller involvere barnet direkte. Foreldrene blir veiledet og oppmuntret til å inngå konstruktive samarbeid og dempe konfliktnivået i mellom dem. I gjennomsnitt brukte mekler i CF-gruppen 5,1 timer med begge foreldre. Sammenlagt deltok foreldrene i CF-gruppen i 6 samtaler.
Hvem ga intervensjonen	I både CI- og CF-gruppene ble samtalene utført av én eller to meklere som er ansatt i Relationship Australia services som hadde fått opplæring i begge samtalemodellene. Ikke spesifisert hva opplæringen innebærer. Meklers kompetanse er ukjent.
Utfall	Barnets velvære og tilpasning: The Strength and Difficulties Questionnaire (SDQ) foreldrerapport. Samarbeid: The Parenting Alliance Measure (PAM) Bitterhet: The Acrimony scale (TAS) Konflikt mellom foreldre: Parental Conflict Scale: Historical and Current (PCS-HC) Oppfølging etter 3 måneder, 1 år og 4 år.
Merknad	Studien inneholder 5 publikasjoner. McIntosh (2005, 2006 ¹ , 2007, 2008, 2009)

10.VEDLEGG D. RISIKO FOR SKJEVHETER

	Random sequence generation (selection bias)	Allocation concealment (selection bias)	Blinding of participants and personnel (performance bias)	Blinding of outcome assessment (detection bias)	Incomplete outcome data (attrition bias)	Selective reporting (reporting bias)
Ballard 2013	?	?	-	?	-	+
McIntosh 2006	-	-	-	-	-	+

11. VEDLEGG E. EKSKLUDERTE STUDIER

IKKE MEKLING ELLER BARN IKKE INVOLVERT I MEKLING

- Cyr, F., Di Stefano, G., & Desjardins, B. (2013). Family life, parental separation, and child custody in Canada: A focus on Quebec. *Family Court Review*, 51(4), 522-541. doi:http://dx.doi.org/10.1111/fcre.12050
- Dillon, P. A. (1999). Divorce mediation and long-term noncustodial parent involvement. 60(1-B), 0363.
- Doyle, P. M. (1985). Child custody and mediation: A two year follow-up. 45(8-B), 2670-2671.
- Emery, R. (2013). The enduring link: Extrajudicial agreements and feelings of loss for parents and their children. 1, 99-114. doi:http://dx.doi.org/10.3280/INT2013-001008
- Emery, R. E. (1995). DIVORCE MEDIATION - NEGOTIATING AGREEMENTS AND RENEGOTIATING RELATIONSHIPS. *Family Relations*, 44(4), 377-383. doi:10.2307/584993
- Engebretsen, S., & Mosve, F. (1997). Barnefokus i meklings : er obligatorisk meklings tilstrekkelig, for å ivareta barns behov for omsorg i forbindelse med skilsmisse? Bodø: Forfatterne.
- Fackrell, T. A., Hawkins, A. J., & Kay, N. M. (2011). How effective are court-affiliated divorcing parents education programs? A meta-analytic study. *Family Court Review*, 49(1), 107-119. doi:http://dx.doi.org/10.1111/j.1744-1617.2010.01356.x
- Fleming, P. S. (2010). An evaluation of the Inafa' Maolek Mediation Program and potential impact in resolution of child-custody cases on Guam. 70(7-A), 2740.
- Garber, B. D. (2004). Directed co-parenting intervention: Conducting child-centered interventions in parallel with highly conflicted co-parents. 35(1), 55-64. doi:10.1037/0735-7028.35.1.55
- Gardner, C. A. (1996). Divorce and child custody mediation: When should and shouldn't it be an alternative to traditional jurisprudence? , 56(9-B), 5169.
- Gulbrandsen, W. (2015). *Obligatorisk meklings med foreldre i store konflikter : vurderinger av utfall, konfliktdrivende tema og hva som bidrar til at dialogene mellom den kan fortsette* (Vol. nr. 571): Universitetet i Oslo.
- Gulbrandsen, W., & Tjersland, O. A. (2013). Hvordan virker obligatorisk foreldremeklings ved store konflikter? (Årg. 16, nr. 1), 17-30.
- Gulbrandsen, W., & Øritsland, E. (1988). Foreldresamarbeid etter samlivsbrudd : presentasjon, utprøving og evaluering av et meklingsstilbud gitt ved et familiekontor. Oslo: Universitetet.
- Jacobs, N., & Jaffe, R. (2010). Investigating the Efficacy of CoMeT, a New Mediation Model for High-Conflict Separating Parents. 38(1), 16-31. doi:10.1080/01926180902945624
- Jensberg, H., Åndanes, M., Haugen, G. M. D., Rantalaiho, M., & Husum, T. L. (2012). Hvordan oppleves meklingsordningen av foreldrene? : resultater fra evaluering av meklings etter ekteskapslov og barnelov. (Årg. 40, nr. 2), 100-122 : ill., port.
- Johnson, K. D. (1984). Factors predicting outcome of divorce mediation. *Conciliation Courts Review*, 22(2), 31-38. doi:http://dx.doi.org/10.1111/j.174-1617.1984.tb00097.x
- Jones, T. S., & Bodtker, A. (1998). Satisfaction with custody mediation: Results from the York County Custody Mediation Program. *Mediation Quarterly*, 16(2), 185-200. doi:http://dx.doi.org/10.1002/crq.3890160207
- Lowenstein, L. (2002). The value of mediation in child custody disputes (recent research 1996-2001). *Justice of the Peace*, 166(38), 739-744.
- McCrary, B. R. (1992). Court-ordered mediation: Perceptions and outcomes. 52(12-A), 4482.
- Nylund, A. (2012). Barnefordelingssaker og "familier med høyt konfliktnivå". (Årg. 10, nr. 3/4), 215-235.
- Paquin, G. W. (1988). The child's input in the mediation process: Promoting the best interests of the child. *Mediation Quarterly*, 22, 69-81. doi:http://dx.doi.org/10.1002/crq.39019882209
- Pearson, J., & Thoennes, N. (1985). A preliminary portrait of client reactions to three court mediation programs. *Conciliation Courts Review*, 23(1), 1-14. doi:http://dx.doi.org/10.1111/j.174-1617.1985.tb01016.x
- Piper, C. (1993). *The responsible parent : a study of divorce mediation*. New York: Harvester Wheatsheaf.
- Qvale, K., & Familiekontoret Oslo, S. (2005). *Balansen mellom stram struktur og det individuelle møtet : meklings med foreldrepar med ikke-vestlig bakgrunn* (Vol. nr 4/2005). Oslo: Diakonhjemmet høgskole, Avdeling for forskning og utvikling.
- Redd, b. (1991). *Meklings ved samlivsbrudd : fra fiendskap til foreldreskap : prosjektrapport*. Oslo: Redd barna.
- Saltveit, L. B. (1980). Meklingsamtalen som krisehjelp. Oslo: Saltveit, Lars B.
- Saposnek, D. T., Hamburg, J., Delano, C. D., & Michaelsen, H. (1984). How has mandatory mediation fared? Research findings of the first year's follow-up. *Conciliation Courts Review*, 22(2), 7-19.
- Sbarra, D. A., & Emery, R. E. (2008). Deeper into divorce: Using actor-partner analyses to explore systemic differences in coparenting conflict following custody dispute resolution. 22(1), 144-152. doi:http://dx.doi.org/10.1037/0893-3200.22.1.144

- Sels-Agersten, A., Severinsen, L., & Universitetet i Oslo Psykologisk, i. (2011). *Foreldresamarbeid etter samlivsbrudd : en oppfølgingsstudie 18 måneder etter endt mekling*
- Severson, M., Smith, S., Ortega, D., & Pettus, C. (2004). Judicial Efficiencies in Child Custody Disputes: Comparing Mediated and Litigated Outcomes. *Journal of Divorce and Remarriage*, 40(3-4), 23-40. doi:http://dx.doi.org/10.1300/J087v40n03_02
- Shaw, L. A. (2010). Divorce mediation outcome research: A meta-analysis. *Conflict Resolution Quarterly*, 27(4), 447-467. doi:http://dx.doi.org/10.1002/crq.20006
- Smørødal, M. O., & Thuen, F. (2004). *Langt igjen til løsning : erfaringer med konfliktfylte meklinger etter ekteskapsloven og barneloven* (Vol. nr 1-2004). Bergen: Universitetet i Bergen, HEMIL-senteret.
- Thoennes, N. A., & Pearson, J. (1985). Predicting outcomes in divorce mediation: The influence of people and process. 41(2), 115-126. doi:http://dx.doi.org/10.1111/j.1540-4560.1985.tb00858.x
- Tishler, C. L., Landry-Meyer, L., & Bartholomae, S. (2003). Mediation and Child Support: An Effective Partnership. *Journal of Divorce & Remarriage*, 38(3-4), 129-145. doi:http://dx.doi.org/10.1300/J087v38n03_07
- Toews, M. L., & McKenry, P. C. (2001). Court-related predictors of parental cooperation and conflict after divorce. *Journal of Divorce & Remarriage*, 35(1-2), 57-73. doi:http://dx.doi.org/10.1300/J087v35n01_03
- Voie, K. S., & Universitetet i, T. (2004). Farskap og samlivsbrudd : mulighetene for farskap ved samlivsbrudd med fokus på mekling. Tromsø: K.S. Voie.
- Walters-Chapman, S. F. (1994). Former spouse relationships as a factor in visitation: The role of mediation. 54(7-A), 2752.
- Walton, L., Oliver, C., & Griffin, C. (1999). Divorce mediation: The impact of mediation on the psychological well-being of children and parents. *Journal of Community & Applied Social Psychology*, 9(1), 35-46. doi:http://dx.doi.org/10.1002/%28SICI%291099-1298%28199901/02%299:1%3C35::AID-CASP501%3E3.0.CO;2-X
- Wever, D. J. (1992). Factors predicting the successful outcome of mandatory mediation. 53(3-B), 1620.
- Wolman, R., & Taylor, K. (1991). PSYCHOLOGICAL EFFECTS OF CUSTODY DISPUTES ON CHILDREN. 9(4), 399-417. doi:10.1002/bsl.2370090405
- Zarski, L. P., Knight, R., & Zarski, J. J. (1985). Child custody disputes: A review of legal and clinical resolution methods. 7(2), 96-106. doi:http://dx.doi.org/10.1007/BF00927078
- Zuberbuhler, J. (2001). Early intervention mediation: The use of court-ordered mediation in the initial stages of divorce litigation to resolve parenting issues. *Family Court Review*, 39(2), 203-206. doi:http://dx.doi.org/10.1111/j.174-1617.2001.tb00604.x

IKKE RIKTIG STUDIEMETHOD

- RENEGOTIATING FAMILY RELATIONSHIPS - DIVORCE, CHILD-CUSTODY, AND MEDIATION - EMERY,RE. (1994). 20(4), 521-522.
- Anbjørnsen, M., Eikhom, A. B. S., & Universitetet i Oslo Psykologisk, i. (2011). *Stormfulle stunder : en kvalitativ studie av konfliktfylte én times foreldremeklinger*
- Austin, G. W., & Jaffe, P. G. (1990). Follow-up study of parents in custody and access disputes. 31(2), 172-179. doi:http://dx.doi.org/10.1037/h0078889
- Bahr, S. J. (1981). AN EVALUATION OF COURT MEDIATION - A COMPARISON IN DIVORCE CASES WITH CHILDREN. 2(1), 39-60.
- Bahr, S. J., Chappell, C., & Marcos, A. C. (1987). An evaluation of a trial mediation program. *Mediation Quarterly*, 18, 37-52. doi:http://dx.doi.org/10.1002/crq.39019871805
- Barlund, T. (2015). Barnets deltakelse i meklinger på familievernkontoret. (Årg. 41, nr. 2), [64]-86.
- Bell, F., Cashmore, J., Parkinson, P., & Single, J. (2013). OUTCOMES OF CHILD-INCLUSIVE MEDIATION. 27(1), 116-142. doi:10.1093/lawfam/ebs017
- Bohmer, C., & Ray, M. L. (1994). EFFECTS OF DIFFERENT DISPUTE RESOLUTION METHODS ON WOMEN AND CHILDREN AFTER DIVORCE. 28(2), 223-245.
- Borren, I., Helland, S. S., & Aase, H. (2013). *Intervensjoner for å dempe foreldrekonflikt : en kunnskapsoversikt* (Vol. 2013:6). Oslo: Folkehelseinstituttet.
- Brandon, M., & Kochanski, L. (2015). The child's voice in FDR: Mediation and child-informed practice. 26(3), 168-177.
- Coombs, R. M. (1984). NONCOURT-CONNECTED MEDIATION AND COUNSELING IN CHILD-CUSTODY DISPUTES. 17(4), 469-495.
- De Jong, M. (2008). GIVING CHILDREN A VOICE IN FAMILY SEPARATION ISSUES: A CASE FOR MEDIATION. (4), 785-793.

- Depner, C. E., Cannata, K., & Ricci, I. (1994). Client evaluations of mediation services: The impact of case characteristics and mediation service models. *32*(3), 306-325. doi:http://dx.doi.org/10.1111/j.174-1617.1994.tb01072.x
- Dillon, P. A., & Emery, R. E. (1996). Divorce mediation and resolution of child custody disputes: Long-term effects. *American Journal of Orthopsychiatry*, *66*(1), 131-140. doi:http://dx.doi.org/10.1037/h0080163
- Dragland, M. W. (2003). Megling i samværskonflikter : en vurdering av Trondheim tingretts meglingsprosjekt "Konflikt og forsoning" i lys av deltakernes partnerattribusjoner. Trondheim: M.W. Dragland.
- Drapkin, R., & Bienenfeld, F. (1985). The power of including children in custody mediation. *Journal of Divorce*, *8*(3-4), 63-95. doi:http://dx.doi.org/10.1300/J279v08n03_07
- Ekeland, T.-J. (1994). *Skilte foreldre : om samlivsbrot og foreldremekling*. Oslo: Samlaget.
- Ekeland, T.-J., & Myklebust, V. (1988). *Mekling i skilsmisseprosessen : Del I : Meklaren* (Vol. nr 2-1988). Oslo: Norges råd for anvendt samfunnsforskning.
- Ekeland, T.-J., & Myklebust, V. (1988). *Mekling i skilsmisseprosessen. 1 : Meklaren : delrapport frå prosjektet "Skilsmisseprosessen, meklingsinstansen og borns tarv"* (Vol. 8806). Volda: Senter for kommunalforskning.
- Ekeland, T.-J., & Myklebust, V. (1989). *Mekling i skilsmisseprosessen. 2 : Brukaren : delrapport frå prosjektet "Skilsmisseprosessen, meklingsinstansen og borns tarv"* (Vol. 8905). Volda: Senter for kommunalforskning.
- Ekeland, T.-J., & Myklebust, V. (1990). *Mekling i skilsmisseprosessen : Del II : Brukaren* (Vol. 2, 1990). Oslo: NORAS.
- Ekeland, T.-J., & Myklebust, V. (1997). Brukarperspektiv på foreldremekling ved samlivsbrot. (Vol. 34, nr 9), 767-778.
- Ekeland, T.-J., & Myklebust, V. (1997). Customer evaluation of divorce mediation. *34*(9), 767-778.
- Ekeland, T.-J., & Myklebust, V. (1997). Divorce mediation in Norway: A program evaluation. *34*(8), 668-677.
- Ekeland, T.-J., & Myklebust, V. (1997). *Foreldremekling : brukarperspektivet* (Vol. nr. 23). Volda: Høgskulen i Volda Møreforskning Volda.
- Ekeland, T.-J., & Myklebust, V. (1997). Gir skilsmissemekling resultat? (Vol. 34, nr 5), 379-386.
- Ekeland, T.-J., & Myklebust, V. (1997). Skilsmissemekling : modellar og perspektiv. (Vol. 34, nr 4), 297-303.
- Ekeland, T.-J., & Myklebust, V. (1997). Skilsmissemekling på norsk : evaluering av programgjennomføring. (Vol. 34, nr 8), 668-677.
- Elkin, M. (1987). Joint custody: Affirming that parents and families are forever. *Social Work*, *32*(1), 18-24.
- Elrod, L. D., & Dale, M. D. (2008). Paradigm Shifts and Pendulum Swings in Child Custody: The Interests of Children in the Balance. *42*(3), 381-418.
- Emery, R. E. (1994). *Renegotiating family relationships : divorce, child custody, and mediation*. New York: Guilford press.
- Emery, R. E. (1999). Changing the rules for determining child custody in divorce cases. *6*(3), 323-327. doi:10.1093/clipsy/6.3.323
- Emery, R. E., & Jackson, J. A. (1989). The Charlottesville Mediation Project: Mediated and litigated child custody disputes. *Mediation Quarterly*, *24*, 3-18. doi:http://dx.doi.org/10.1002/crq.39019892403
- Emery, R. E., Laumann-Billings, L., Waldron, M. C., Sbarra, D. A., & Dillon, P. (2001). Child custody mediation and litigation: Custody, contact, and coparenting 12 years after initial dispute resolution. *69*(2), 323-332. doi:http://dx.doi.org/10.1037/0022-006X.69.2.323
- Emery, R. E., Matthews, S. G., & Kitzmann, K. M. (1994). Child custody mediation and litigation: Parents' satisfaction and functioning one year after settlement. *62*(1), 124-129. doi:http://dx.doi.org/10.1037/0022-006X.62.1.124
- Emery, R. E., Matthews, S. G., & Wyer, M. M. (1991). Child custody mediation and litigation: Further evidence on the differing views of mothers and fathers. *59*(3), 410-418. doi:http://dx.doi.org/10.1037/0022-006X.59.3.410
- Emery, R. E., Sbarra, D., & Grover, T. (2005). Divorce Mediation: Research and Reflections. *Family Court Review*, *43*(1), 22-37. doi:http://dx.doi.org/10.1111/j.1744-1617.2005.00005.x
- Emery, R. E., & Wyer, M. M. (1987). Child custody mediation and litigation: An experimental evaluation of the experience of parents. *55*(2), 179-186. doi:http://dx.doi.org/10.1037/0022-006X.55.2.179
- Facchino, D., & Aron, A. (1990). Divorced fathers with custody: Method of obtaining custody and divorce adjustment. *Journal of Divorce*, *13*(3), 45-56. doi:http://dx.doi.org/10.1300/J279v13n03_04
- Folberg, J. (1985). MEDIATION OF CHILD-CUSTODY DISPUTES. *19*(4), 413-449.
- Garthwait, C. (1996). Children and marital conflict: The impact of family dispute and resolution - Cummings,EM, Davies,P. *77*(1), 59-60.
- Garthwait, C., & Garthwait, C. (1996). Children and Marital Conflict: The Impact of Family Dispute and Resolution. *Families in Society*, *77*(1), 59-60.
- Garwood, F. (1992). Conciliation: a forum for children's views. *Children and Society*, *6*(4), 353-363.

- Gentry, D. (1997). Including children in divorce mediation and education: potential benefits and cautions. *Families in Society*, 78(3), 307-315.
- Gray, C. (1996). Renegotiating family relationships: Divorce, child custody, and mediation - Emery, RE. 77(1), 62-&.
- Gray, C., & Gray, C. (1996). Renegotiating Family Relationships: Divorce, Child Custody, and Mediation. *Families in Society*, 77(1), 62-62,64.
- Gulbrandsen, W. (2015). Meklingsstrategier i møte med det konfliktfylte. (Vol. 52, nr. 2), [94]-106.
- Gulbrandsen, W., & Tjersland, O. A. (2010). Mekling ved samlivsbrudd : en oversikt over effektstudier. (Vol. 47, nr. 8), 705-714 : port.
- Hahn, R. A., & Kleist, D. M. (2000). Divorce mediation: Research and implications for family and couples counseling. 8(2), 165-171. doi:http://dx.doi.org/10.1177/1066480700082009
- Hendricks, C. L. (1994). THE TREND TOWARD MANDATORY MEDIATION IN CUSTODY AND VISITATION DISPUTES OF MINOR CHILDREN - AN OVERVIEW. *University of Louisville Journal of Family Law*, 32(2), 491-510.
- Hobbs, A. P. (2006). Client evaluation of a mandatory child custody mediation program. 66(10-B), 5683.
- Holst, S. (2008). Når kjærligheten brister : mekling i familievernnet. (Årg. 36, nr. 4), [305]-316.
- Hydén, M. (2000). *Samarbetssamtal - sosialt arbeid med forældre*. Stockholm: Socialstyrelsen.
- Hysjulien, C., Wood, B., & Benjamin, G. (1994). Child custody evaluations: A review of methods used in litigation and alternative dispute resolution. 32(4), 466-489.
- Isaacs, M. B. (1983). DILEMMAS IN CHILD-CUSTODY - FAMILY CONFLICTS AND THEIR RESOLUTION - MUSETTO, AP. *Family Process*, 22(4), 549-552.
- Jaffe, P., & Cameron, S. (1984). A preliminary study of clinical interventions in custody & access disputes. 16(2), 167-172. doi:http://dx.doi.org/10.1037/h0080798
- James, A. L., & James, A. L. (2002). Helping Parents in Dispute: Child-Centred Mediation at a County Court. *The Journal of Social Welfare & Family Law*, 24(4), 485-487.
- Jones, T. S., & Bodtker, A. (1999). Agreement, maintenance, satisfaction and relitigation in mediated and non-mediated custody cases: A research note. *Journal of Divorce & Remarriage*, 32(1-2), 17-30. doi:http://dx.doi.org/10.1300/J087v32n01_02
- Kaslow, F. W. (1984). Divorce mediation and its emotional impact on the couple and their children. 12(3), 58-66. doi:http://dx.doi.org/10.1080/01926188408250185
- Kelly, J. B. (1991). Parent interaction after divorce: Comparison of mediated and adversarial divorce processes. 9(4), 387-398. doi:http://dx.doi.org/10.1002/bsl.2370090404
- Kelly, J. B. (1996). A decade of divorce mediation research: Some answers and questions. 34(3), 373-385. doi:http://dx.doi.org/10.1111/j.174-1617.1996.tb00427.x
- Kitzmann, K. M., & Emery, R. E. (1994). Child and family coping one year after mediated and litigated child custody disputes. 8(2), 150-159. doi:http://dx.doi.org/10.1037/0893-3200.8.2.150
- Kjøes, P., Madsen, O. J., & Tjersland, O. A. (2015). "Barnets beste" i mekling ved samlivsbrudd. (Vol. 52, nr. 7), [570]-579.
- Lansky, D. T., Swift, L. H., Manley, E., Elmore, A., & Gerety, C. (1996). The role of children in mediation. *Mediation Quarterly*, 14(2), 147-154. doi:http://dx.doi.org/10.1002/crq.3900140206
- Lavadera, A. L., Laghi, F., & Togliatti, M. M. (2011). Assessing Family Coordination in Divorced Families. 39(4), 277-291. doi:10.1080/01926187.2010.539479
- Lowenstein, L. F. (2009). Mediation with Separated Parents: Recent Research 2002-2007. *Journal of Divorce and Remarriage*, 50(4), 233-247. doi:http://dx.doi.org/10.1080/10502550902754759
- Malia, J. A. (1996). Children and marital conflict: The impact of family dispute and resolution - Cummings, EM, Davies, P. 58(2), 528-529. doi:10.2307/353517
- Mantle, G. (2001). Involving children in court-based family mediation. *Representing Children*, 14(3), 187-196.
- Mantle, G. (2004). The nature and significance of agreement in family court mediation. *Social Work and Social Sciences Review*, 11(1), 19-35.
- Mantle, G., & Critchley, A. (2004). Social work and child-centred Family Court mediation. *British Journal of Social Work*, 34(8), 1161-1172.
- Margulies, S., & Luchow, A. (1992). Litigation, mediation and the psychology of divorce. 20(4), 483-504.
- McCarthy, P., & Walker, J. (1996). The long term impact of family mediation. *Childright*(131), 16-17.
- McIntosh, J. (2000). Child-inclusive divorce mediation: Report on a qualitative research study. *Mediation Quarterly*, 18(1), 55-69. doi:http://dx.doi.org/10.1002/crq.3890180106
- Mekling ved, s. (1992). *Mekling ved samlivsbrudd : barnet i fokus* (Vol. 3/92). Oslo: Redd barna.
- Menin, B. (2000). The Party of the Last Part: Ethical and Process Implications for Children in Divorce Mediation. *Mediation Quarterly*, 17(3), 281-293.
- Meyer, M. A. (1993). Parent satisfaction in litigation and mediation of child custody disputes in the Fourth Judicial District of Idaho. 53(10-A), 3689.

- Miller, T. W., & Veltkamp, L. J. (1995). CLINICAL AND PREVENTIVE ISSUES IN CHILD-CUSTODY DISPUTES. *Child Psychiatry & Human Development*, 25(4), 267-280.
- Moloney, L., & McIntosh, J. (2004). Child-Responsive Practices in Australian Family Law: Past Problems and Future Directions. *Journal of Family Studies*, 10(1), 71-86.
- Nilsen, W., Skipstein, A., Gustavson, K. B., & Nasjonalt, f. (2012). *Foreldrekonflikt, samlivsbrudd og mekling : konsekvenser for barn og unge* (Vol. 2012:2). Oslo: Folkehelseinstituttet.
- Nordhelle, G. (1994). Mekling - alternativ til rettsak? : erfaringer fra meklingsprosjekt ved samlivsbrudd med foreldre som har barn under 16 år. (Årg. 48, nr 4), S. 56-59 : ill.
- Nordmo, M., & Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet Psykologisk, i. (2012). Når mamma og pappa krangler om meg : hvordan hjelpe høykonfliktforeldre med å komme til enighet angående bosted og samvær for felles barn. Trondheim: Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, Fakultet for samfunnsvitenskap og teknologiledelse, Psykologisk institutt.
- Paquin, G. (1988). PROTECTING THE INTERESTS OF CHILDREN IN DIVORCE MEDIATION. 26(2), 279-315.
- Parkinson, L. (2006). Child-inclusive family mediation. *Family Law*, 36, 483-488.
- Payne, J. D., & Overend, E. (1990). Divorce mediation: Process and strategies: An overview. 28(1), 27-34. doi:http://dx.doi.org/10.1111/j.174-1617.1990.tb01227.x
- Pearson, J., & Thoennes, N. (1985). MEDIATION VERSUS THE COURTS IN CHILD-CUSTODY CASES. 1(3), 235-244.
- Pearson, J., & Thoennes, N. (1986). Mediation in custody disputes. 4(2), 203-216. doi:http://dx.doi.org/10.1002/bsl.2370040208
- Preston Haigh, T. (2000). The effects of mediation and litigation on parenting plans and postdivorce petitions to the court. 60(8-B), 4246.
- Pruett, M. K., Nangle, B., & Bailey, C. (2000). Divorcing Families with Young Children in the Court's Family Services Unit: Profiles and Impact of Services. *Family and Conciliation Courts Review*, 38(4), 478-500.
- Rodriguez-Dominguez, C., & Rouston, M. (2015). The inclusion of/focus on children in family mediation: A review of studies and future proposals. 36(3), 198-206.
- Ryan, B. (1998). Renegotiating family relationships: Divorce, child custody, and mediation. 27(3-4), 305-308.
- Rød, O. (2010). Barns deltakelse i mekling og samværssaker : barnehøringsmodellen som metode. (Årg. 38, nr. 2), 115-134.
- Smyth, B. M., & Moloney, L. (2003). Therapeutic Divorce Mediation: Strengths, Limitations, and Future Directions. *Journal of Family Studies*, 9(2), 161-186.
- Sorrick, J. (1997). Divorce and children's interests. 57(10-B), 6595.
- Strandbu, A., & Thørnblad, R. (2015). Hva står på spill? : barns deltakelse og budskap i mekling. (Årg. 43, nr. 4), 271-291 : port.
- Strangio, D. (1987). Characteristics of parents affecting outcome of court-ordered child custody mediation. 48(3-B), 866.
- Stull, D. E., & Kaplan, N. M. (1987). The positive impact of divorce mediation on children's behavior. *Mediation Quarterly*, 18, 53-59. doi:http://dx.doi.org/10.1002/crq.39019871806
- Svidal, L. J. K. (2006). Forteljinger om å involvere barn og unge i mekling. Trondheim: L.J.K. Svidal.
- Tishler, C. L., Bartholomae, S., Katz, B. L., & Landry-Meyer, L. (2004). Is Domestic Violence Relevant? An Exploratory Analysis of Couples Referred for Mediation in Family Court. *Journal of Interpersonal Violence*, 19(9), 1042-1062. doi:http://dx.doi.org/10.1177/0886260504268003
- Tjersland, O. A. (1995). Extended mediation in Norway. *Mediation Quarterly*, 12(4), 339-351. doi:http://dx.doi.org/10.1002/crq.3900120407
- Veltkamp, L. J., & Miller, T. W. (1988). Effects of family mediation on disputed child custody in divorce. 9(4), 417-430.
- Waldron, J. A., Roth, C. P., Fair, P. H., Mann, E. M., & McDermott, J. F. (1984). A therapeutic mediation model for child custody dispute resolution. *Mediation Quarterly*, 3, 5-20. doi:http://dx.doi.org/10.1002/crq.39019840303
- Walker, J. (2010). Family mediation: The rhetoric, the reality and the evidence. (Vol. 47, nr. 8), 676-687 : port.
- Wall, J. A., & Lynn, A. (1993). MEDIATION - A CURRENT REVIEW. 37(1), 160-194. doi:10.1177/0022002793037001007
- Webley, L. (1998). *A review of the literature on family mediation for England and Wales, Scotland, the Republic of Ireland, France and the United States; prepared for the Lord Chancellor's Advisory Committee on Legal Education and Conduct*. London: Institute of Advanced Legal Studies.
- Wulff, C. (1996). Mekling ved foreldrekonflikter mellom ekspartnere : utprøving av en alternativ modell. (Årg. 24, nr 2), S. 112-123.

Ådnanes, M., Haugen, G. M. D., Jensberg, H., Husum, T. L., & Rantalaaho, M. (2011). Hva karakteriserer vanskelige saker i foreldremekling, og er meklingsordningen godt nok tilpasset? : resultater fra evaluering av mekling etter ekteskapslov og barnelov. (Årg. 39, nr. 2), 86-115 : ill.

IKKE RIKTIG UTFALL

Garwood, F. (1990). Children in conciliation: The experience of involving children in conciliation. *28*(1), 43-51.

Haugen, G. M. D., & Rantalaaho, M. (2010). Barns rettigheter i mekling ved separasjon og samlivsbrudd.

IKKE TILGJENGELIG

Buskerud, F. (1989). *Utvidet mekling i ekteskapsaker : "Hallingdalsprosjektet" : evalueringsrapport*. Drammen:

Fylkesmannen i Buskerud. Sosial- og familieavdelingen i samarbeid med P.P.-tjenesten i Hallingdal.

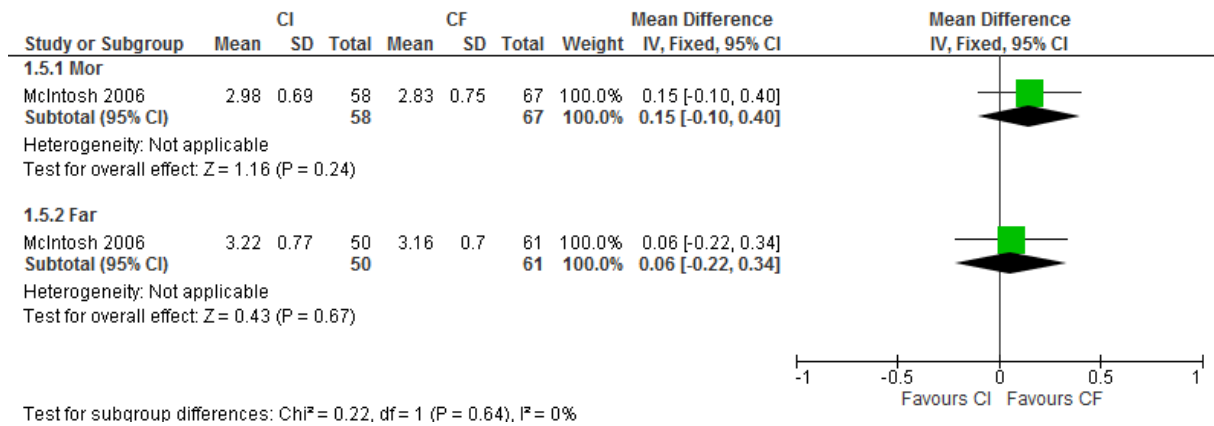
Fauchald, K. A., & Universitetet i T. (1997). Obligatorisk mekling og foreldresamarbeid. Tromsø: K.A. Fauchald.

Parkinson, L. (2013). Making separation work for children. *Every Child Journal*, *4*(1), 76-82.

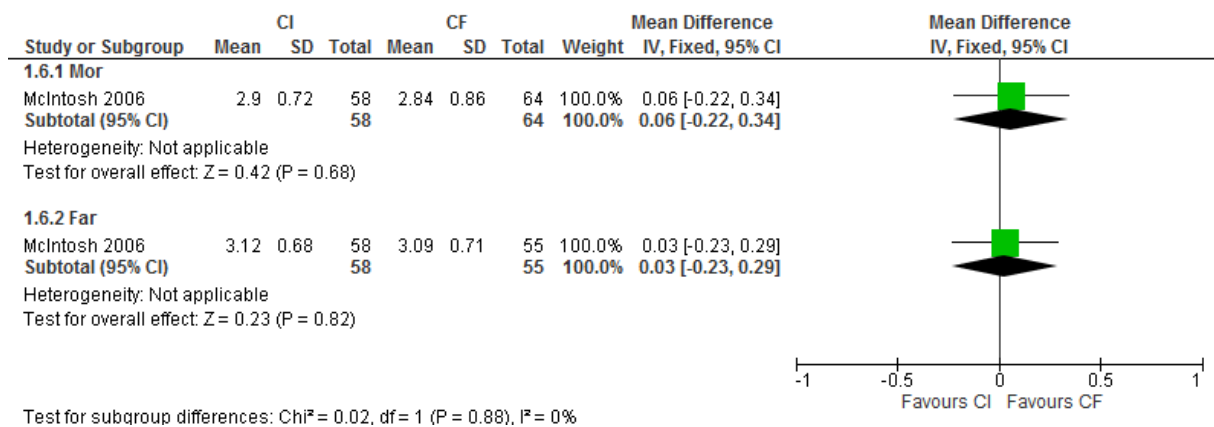
12. VEDLEGG F. ANALYSER SEKUNDÆRUTFALL

Involvering av barn i mekling (CI) sammenliknet med å ikke involvere barn (CF)

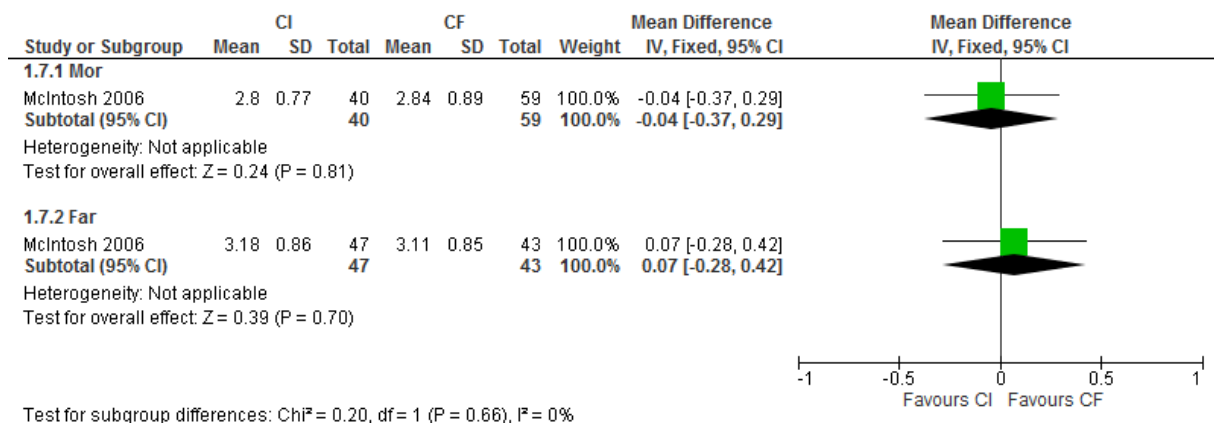
Figur 5. Allianse 3 mnd etter mekling

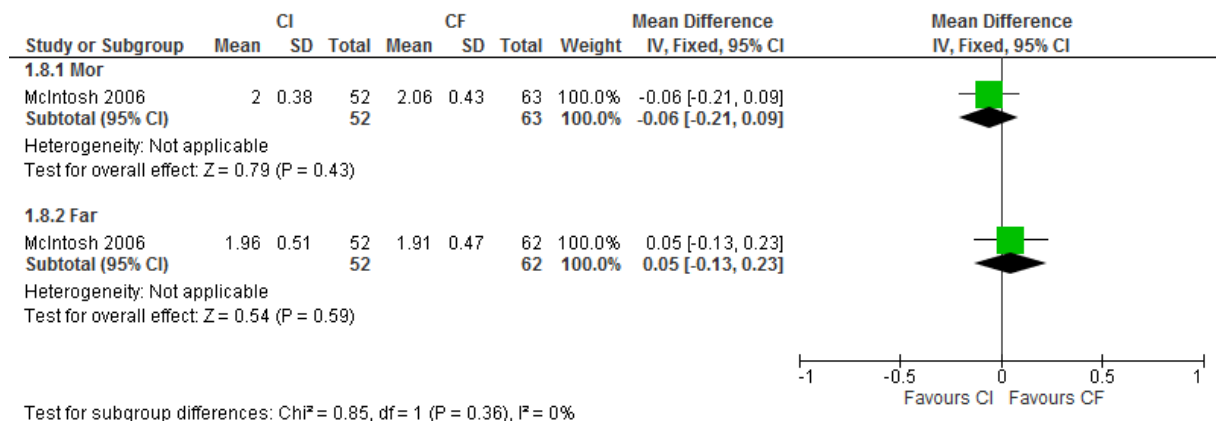
Figur 6. Allianse 12 mnd etter mekling

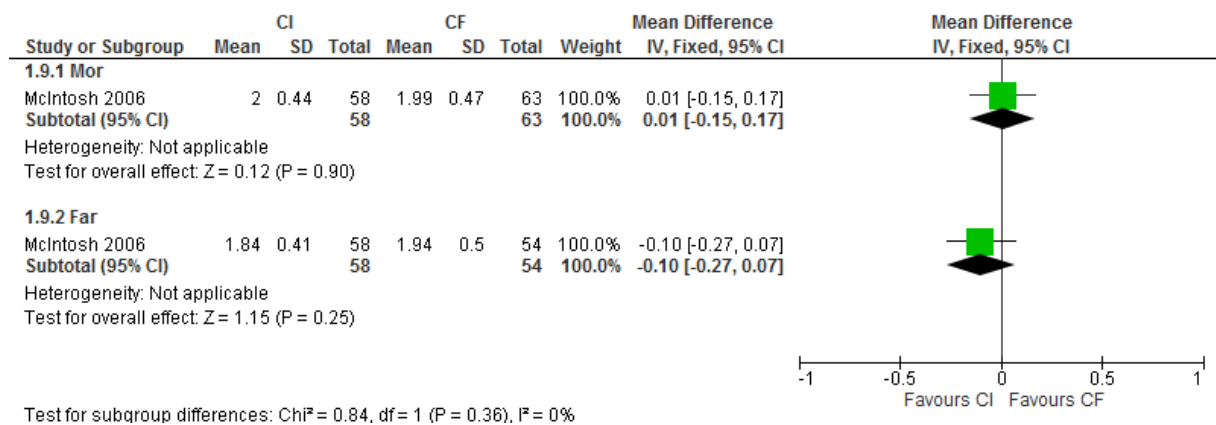
Figur 7. Allianse 4 år etter mekling

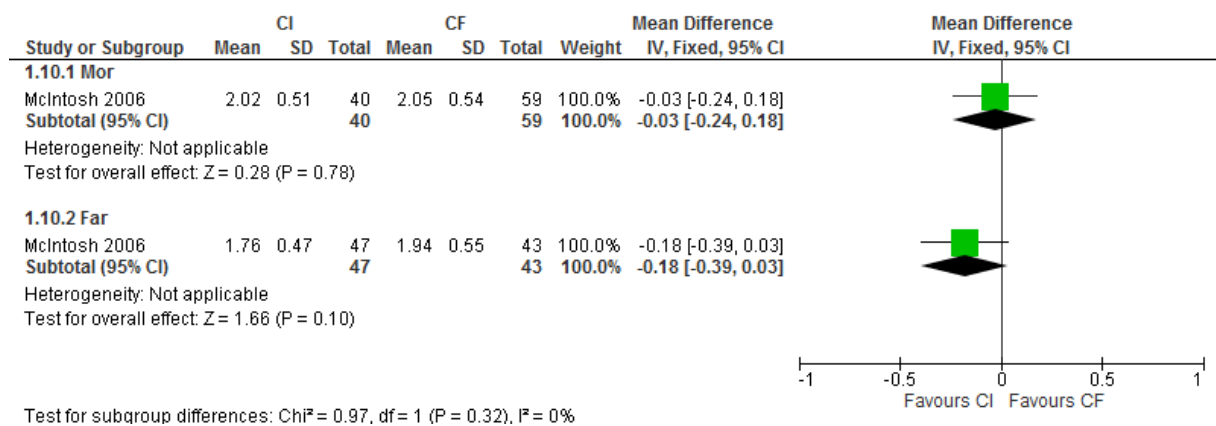
Figur 8. Bitterhet 3 mnd etter mekling

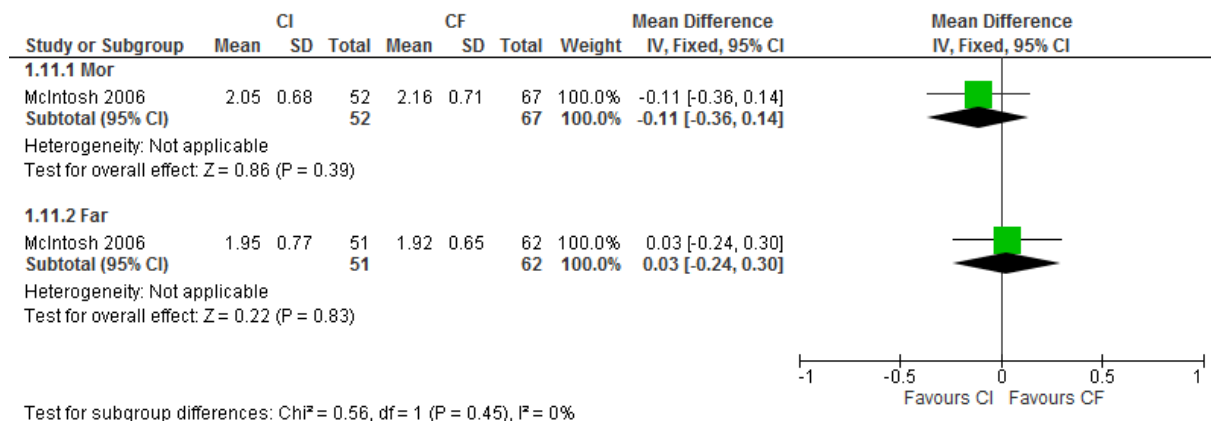
Figur 9. Bitterhet 12 mnd etter mekling

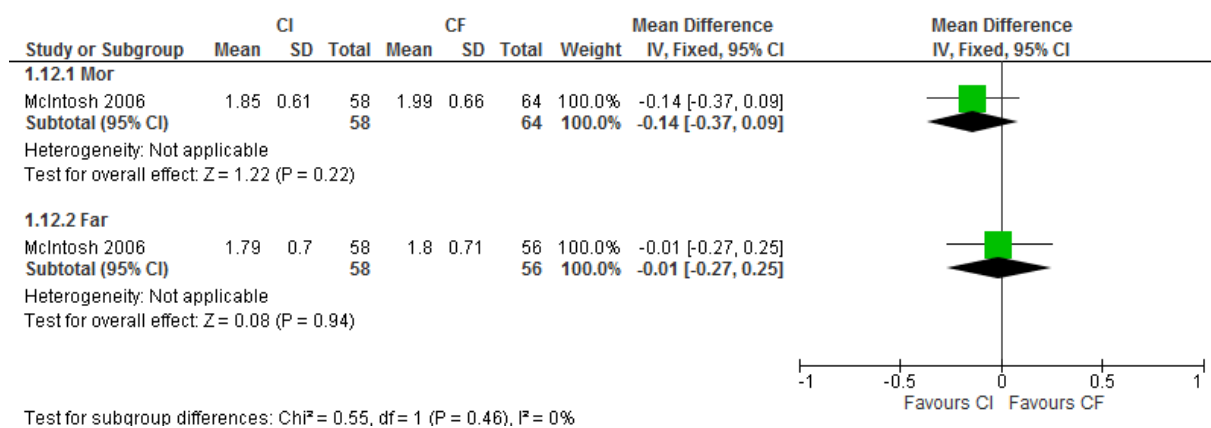
Figur 10. Bitterhet 4 år etter mekling

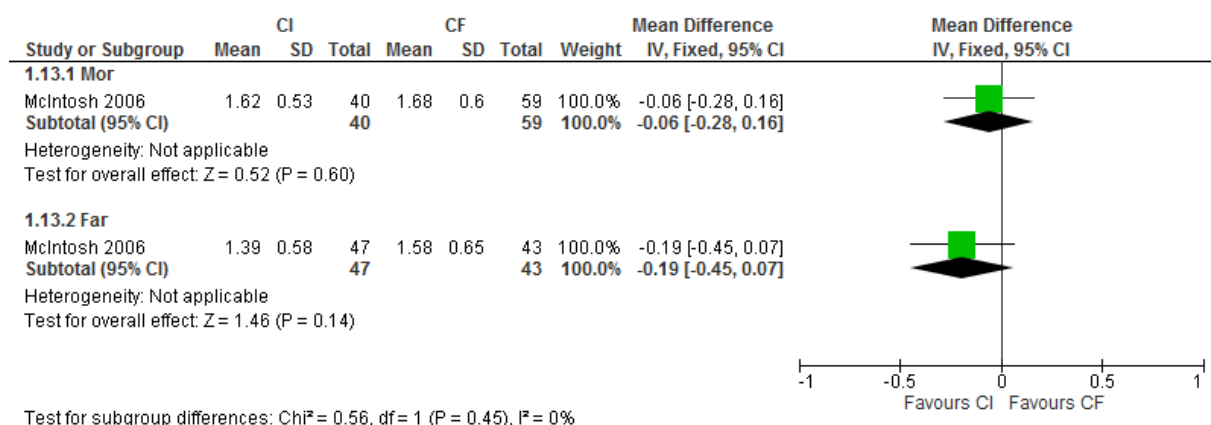
Figur 11. Konflikt 3 mnd etter mekling

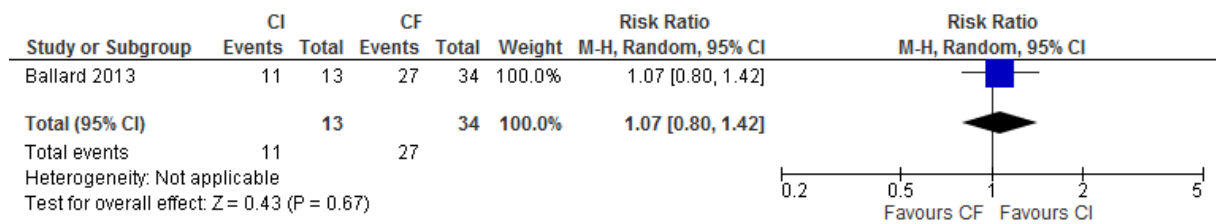
Figur 12. Konflikt 12 mnd etter mekling

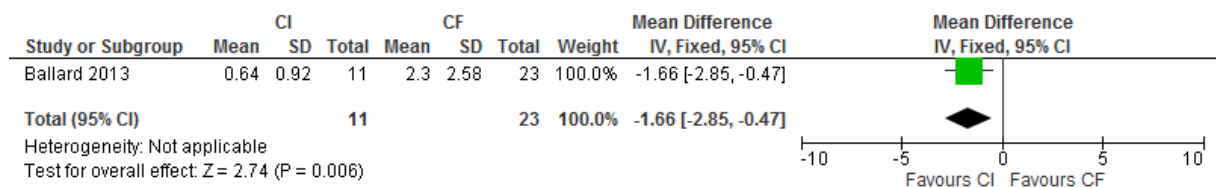
Figur 13. Konflikt 4 år etter mekling

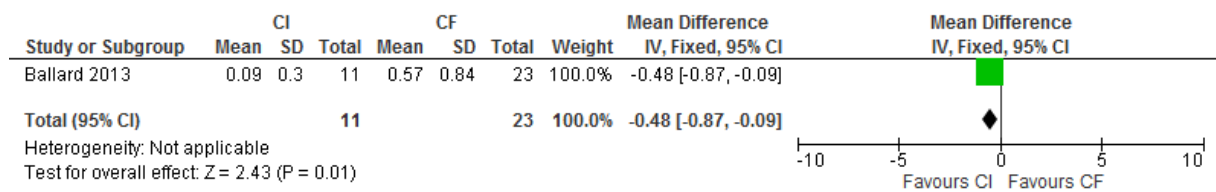
Figur 14. Avtale inngått

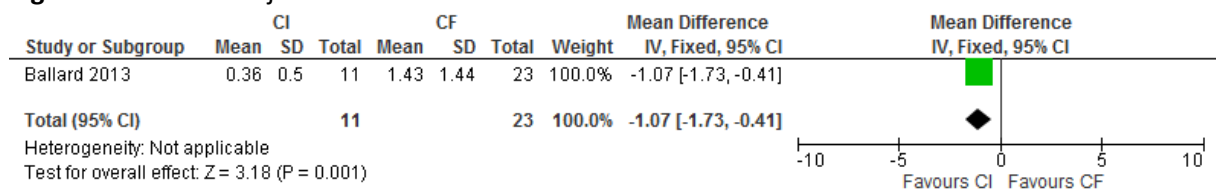
Figur 15. Antall begjæringer fremmet for rettet

Figur 16. Antall høringer

Figur 17. Antall rettskjennelser

13. VEDLEGG G. GRADE-TABELLER SEKUNDÆRUTFALL

Effekter etter 3 måneder			
Utfall	Relativ effekt (95% KI)	Antall deltakere (studier)	Tillitt til resultatet (GRADE)
Allianse rapportert av mødre	Gjennomsnittlig skåre var 0,15 høyere (0,1 lavere til 0,4 høyere) ved å inkludere barn enn ved å ikke inkludere barn.	125 (1 observasjonsstudie)	⊕○○○ SVÆRT LAV ^{1,2}
Allianse rapportert av fedre	Gjennomsnittlig skåre var 0,06 høyere (0,22 lavere til 0,34 høyere) ved å inkludere barn enn ved å ikke inkludere barn.	111 (1 observasjonsstudie)	⊕○○○ SVÆRT LAV ^{1,2}
Effekter etter 12 måneder			
Allianse rapportert av mødre	Gjennomsnittlig skåre var 0,06 høyere (0,22 lavere til 0,34 høyere) ved å inkludere barn enn ved å ikke inkludere barn.	122 (1 observasjonsstudie)	⊕○○○ SVÆRT LAV ^{1,2}
Allianse rapportert av fedre	Gjennomsnittlig skåre var 0,03 høyere (0,23 lavere til 0,29 høyere) ved å inkludere barn enn ved å ikke inkludere barn.	113 (1 observasjonsstudie)	⊕○○○ SVÆRT LAV ^{1,2}
Effekter etter 4 år			
Allianse rapportert av mødre	Gjennomsnittlig skåre var 0,04 lavere (0,37 lavere til 0,29 høyere) ved å inkludere barn enn ved å ikke inkludere barn.	99 (1 observasjonsstudie)	⊕○○○ SVÆRT LAV ^{1,2}
Allianse rapportert av fedre	Gjennomsnittlig skåre var 0,07 høyere (0,28 lavere til 0,42 høyere) ved å inkludere barn enn ved å ikke inkludere barn.	90 (1 observasjonsstudie)	⊕○○○ SVÆRT LAV ^{1,2}
KI: Konfidensintervall ¹ Ikke RCT, ingen blinding, frafallsskjevhet ² Konfidensintervallet omfatter både negativ og positiv forskjell			
GRADE Working Group grades of evidence Høy kvalitet: Vi har stor tillit til at effektestimater ligger nær den sanne effekten. Middels kvalitet: Vi har middels tillit til effektestimater: Det ligger sannsynligvis nær den sanne effekten, men det er også en mulighet for at den kan være forskjellig. Lav kvalitet: Vi har begrenset tillit til effektestimater: Den sanne effekten kan være vesentlig ulik effektestimater. Svært lav kvalitet: Vi har svært liten tillit til at effektestimater ligger nær den sanne effekten			

Effekter etter 3 måneder			
Utfall	Relativ effekt (95% KI)	Antall deltakere (studier)	Tillitt til resultatet (GRADE)
Bitterhet rapportert av mødre	Gjennomsnittlig skåre var 0,06 lavere (0,21 lavere til 0,09 høyere) ved å inkludere barn enn ved å ikke inkludere barn.	115 (1 observasjonsstudie)	⊕○○○ VERY LOW ^{1,2}
Bitterhet rapportert av fedre	Gjennomsnittlig skåre var 0,05 høyere (0,13 lavere til 0,23 høyere) ved å inkludere barn enn ved å ikke inkludere barn.	114 (1 observasjonsstudie)	⊕○○○ VERY LOW ^{1,2}
Effekter etter 12 måneder			
Bitterhet rapportert av mødre	Gjennomsnittlig skåre var 0,01 høyere (0,15 lavere til 0,17 høyere) ved å inkludere barn enn ved å ikke inkludere barn.	121 (1 observasjonsstudie)	⊕○○○ VERY LOW ^{1,2}
Bitterhet rapportert av fedre	Gjennomsnittlig skåre var 0,01 lavere (0,27 lavere til 0,07 høyere) ved å inkludere barn enn ved å ikke inkludere barn.	112 (1 observasjonsstudie)	⊕○○○ VERY LOW ^{1,2}
Effekter etter 4 år			
Bitterhet rapportert av mødre	Gjennomsnittlig skåre var 0,03 lavere (0,24 lavere til 0,18 høyere) ved å inkludere barn enn ved å ikke inkludere barn.	99 (1 observasjonsstudie)	⊕○○○ VERY LOW ^{1,2}
Bitterhet rapportert av fedre	Gjennomsnittlig skåre var 0,18 lavere (0,39 lavere til 0,03 høyere) ved å inkludere barn enn ved å ikke inkludere barn.	90 (1 observasjonsstudie)	⊕○○○ VERY LOW ^{1,2}
KI: Konfidensintervall ¹ Ikke RCT, ingen blinding, frafallsskjevhet ² Konfidensintervallet omfatter både negativ og positiv forskjell			
GRADE Working Group grades of evidence Høy kvalitet: Vi har stor tillit til at effektestimaten ligger nær den sanne effekten. Middels kvalitet: Vi har middels tillit til effektestimaten: Det ligger sannsynligvis nær den sanne effekten, men det er også en mulighet for at den kan være forskjellig. Lav kvalitet: Vi har begrenset tillit til effektestimaten: Den sanne effekten kan være vesentlig ulik effektestimaten. Svært lav kvalitet: Vi har svært liten tillit til at effektestimaten ligger nær den sanne effekten			

Effekter etter 3 måneder			
Utfall	Relativ effekt (95% KI)	Antall deltakere (studier)	Tillitt til resultatet (GRADE)
Konflikt rapportert av mødre	Gjennomsnittlig skåre var 0,11 lavere (0,36 lavere til 0,14 høyere) ved å inkludere barn enn ved å ikke inkludere barn.	119 (1 observasjonsstudie)	⊕○○○ VERY LOW ^{1,2}
Konflikt rapportert av fedre	Gjennomsnittlig skåre var 0,03 høyere (0,24 lavere til 0,3 høyere) ved å inkludere barn enn ved å ikke inkludere barn.	113 (1 observasjonsstudie)	⊕○○○ VERY LOW ^{1,2}
Effekter etter 12 måneder			
Konflikt rapportert av mødre	Gjennomsnittlig skåre var 0,14 lavere (0,37 lavere til 0,09 høyere) ved å inkludere barn enn ved å ikke inkludere barn.	122 (1 observasjonsstudie)	⊕○○○ VERY LOW ^{1,2}
Konflikt rapportert av fedre	Gjennomsnittlig skåre var 0,01 lavere (0,27 lavere til 0,25 høyere) ved å inkludere barn enn ved å ikke inkludere barn.	114 (1 observasjonsstudie)	⊕○○○ VERY LOW ^{1,2}
Effekter etter 4 år			
Konflikt rapportert av mødre	Gjennomsnittlig skåre var 0,06 lavere (0,28 lavere til 0,16 høyere) ved å inkludere barn enn ved å ikke inkludere barn.	99 (1 observasjonsstudie)	⊕○○○ VERY LOW ^{1,2}
Konflikt rapportert av fedre	Gjennomsnittlig skåre var 0,19 lavere (0,45 lavere til 0,07 høyere) ved å inkludere barn enn ved å ikke inkludere barn.	90 (1 observasjonsstudie)	⊕○○○ VERY LOW ^{1,2}
KI: Konfidensintervall ¹ Ikke RCT, ingen blinding, frafallsskjevhet ² Konfidensintervallet omfatter både negativ og positiv forskjell			
GRADE Working Group grades of evidence Høy kvalitet: Vi har stor tillit til at effektestimater ligger nær den sanne effekten. Middels kvalitet: Vi har middels tillit til effektestimater: Det ligger sannsynligvis nær den sanne effekten, men det er også en mulighet for at den kan være forskjellig. Lav kvalitet: Vi har begrenset tillit til effektestimater: Den sanne effekten kan være vesentlig ulik effektestimater. Svært lav kvalitet: Vi har svært liten tillit til at effektestimater ligger nær den sanne effekten			

Endringer i avtale hvor barn involveres sammenliknet med ikke involveres i mekling			
Utfall	Relativ effekt (95% KI)	Antall deltakere (studier)	Tillitt til resultatet (GRADE)
Antall begjæringer fremmet for retten	Gjennomsnittlig skåre var 1,66 lavere (2,85 til 0,47 lavere) ved å inkludere barn enn ved å ikke inkludere barn.	34 (1 RCT)	⊕○○○ VERY LOW ^{1,2}
Antall høringer	Gjennomsnittlig skåre var 0,48 lavere (0,87 til 0,09 lavere) ved å inkludere barn enn ved å ikke inkludere barn.	34 (1 RCT)	⊕○○○ VERY LOW ^{1,2}
Antall rettskjennelser	Gjennomsnittlig skåre var 1,07 lavere (1,73 til 0,41 lavere) ved å inkludere barn enn ved å ikke inkludere barn	34 (1 RCT)	⊕○○○ VERY LOW ^{1,2}
KI: Konfidensintervall ¹ Uklar randomiseringsprosedyre, ingen blinding, frafallsskjevhet ² Amerikansk studie, fagpersoner en blanding av psykologi- og jusstudenter			
GRADE Working Group grades of evidence Høy kvalitet: Vi har stor tillit til at effektestimater ligger nær den sanne effekten. Middels kvalitet: Vi har middels tillit til effektestimater: Det ligger sannsynligvis nær den sanne effekten, men det er også en mulighet for at den kan være forskjellig. Lav kvalitet: Vi har begrenset tillit til effektestimater: Den sanne effekten kan være vesentlig ulik effektestimater. Svært lav kvalitet: Vi har svært liten tillit til at effektestimater ligger nær den sanne effekten			

Barn involveres sammenliknet med ikke involveres i mekling					
Utfall	Anticipated absolute effects (95% KI)		Relativ effekt (95% KI)	Antall deltakere (studier)	Tillitt til resultatet (GRADE)
	Risiko ved å ikke involvere barnet	Risiko ved å involvere barnet			
Avtale inngått	794 per 1 000	850 per 1 000 (635 til 1 000)	RR 1.07 (0.80 to 1.42)	47 (1 RCT)	⊕○○○ VERY LOW ^{1,2,3}
KI: Konfidensintervall ¹ Uklar randomiseringsprosedyre, ingen blinding, frafallsskjevhet ² Amerikansk studie, fagpersoner en blanding av psykologi- og jusstudenter ³ Lite utvalg og konfidensintervallet omfatter både negativ og positiv forskjell					
GRADE Working Group grades of evidence Høy kvalitet: Vi har stor tillit til at effektestimater ligger nær den sanne effekten. Middels kvalitet: Vi har middels tillit til effektestimater: Det ligger sannsynligvis nær den sanne effekten, men det er også en mulighet for at den kan være forskjellig. Lav kvalitet: Vi har begrenset tillit til effektestimater: Den sanne effekten kan være vesentlig ulik effektestimater. Svært lav kvalitet: Vi har svært liten tillit til at effektestimater ligger nær den sanne effekten					